

Verksamhetsuppföljning, Enkätundersökning Semester/aktiviteter LSS.

Bakgrund

Omsorgsnämnden beslutar årligen om en kvalitetsuppföljningsplan för det kommande året. Sedan 2013 ligger det övergripande ansvaret för uppföljning av omsorgsnämndens ansvarsområde på Kvalitets- och utvärderingskontoret.

I avtal gällande boende med särskild service inom LSS-området anges att verksamheten ska stimulera till respektive medverka vid semesterresor/aktiviteter minst fem dagar per år. Då detta vid flera tillfällen lyfts som ett område med brister av anhörigrupper och intresseorganisationer avsåg Kvalitets- och utvärderingskontoret att genomföra en kartläggning av i vilken omfattning detta krav uppfylls under 2014. Då kravet är formulerat på sådant sätt att det avser helår har undersökningen inte kunnat slutföras under 2014 och har därför genomförts våren 2015.

Syfte och metod

Syftet är att göra en bred undersökning av i vilken mån gruppen med funktionsnedsättning inom LSS i bostäder med särskild service får sina behov av semester/aktiviteter tillgodosedda.

Inför undersökningen togs en enkät fram. I enkäten efterfrågades verksamhetens namn, vem som lämnade uppgifterna och antal platser på boendet. För varje boende fanns en flik där man skulle kryssa i kön, ålder och om man haft semester/deltagit i aktivitet under året. Om man inte haft semester/deltagit i aktivitet skulle orsak anges i ett fritextfält. I fritextfält skulle också anges antal semesterresa/aktivitet man deltagit i, antal dagar och om personal följt med.

En lista med samtliga boenden togs fram via kommunens hemsida. Enkäten mejlades tillsammans med ett följebrev ut till regionchefer/affärsområdeschefer eller motsvarande för vidare distribution till verksamheterna. De utförare som mejlades var Attendo, Frösunda, Leanlink, Nytida, Olivia Omsorg och Omsorgsgruppen. De inkomna enkäterna delades i två lika stora delar och fritextfälten i de ifyllda enkäterna granskades av två personer var för sig. Syftet var att hitta användbara kategorier för de olika typer av semester/aktivitet som angetts. Kategorierna jämfördes med varandra och bestämdes till kulturevenemang, lägerverksamhet, kryssning, anhörigbesök, dagsutflykt kommunen, dagsutflykt inom länet, dagsutflykt utanför län och flerdagarsresa med övernattnig.

Kategorin kulturevenemang har tolkats brett från traditionella besök på muséum och musikarrangemang till besök på nöjesfält. I flera fall hade bara namnet på staden man besökt angivits t.ex. Söderköping, en dag, personal medföljde. Detta har kodats som dagsutflykt län. I de fall man skrivit t.ex. Liseberg och inte Göteborg har det kodats som ett kulturevenemang.

Alla enkäterna lästes sedan in till en Excelfil och har därefter bearbetats i statistikprogrammet SPSS (Statistical Package for the Social Sciences). Totalt har från ovan nämnda utförare inkommit svar från 50 enheter. Antalet brukare i undersökningen är 340. Bortfallet i materialet är under 2 %.

Lagstiftning

I LSS-lagstiftningen 5 § anges att verksamhet enligt lagen ska främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet. Målet skall vara att den enskilde får möjlighet att leva som andra. I 9 e § anges att i insatsen bostad med särskild service ingår fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter.

Verksamhetsuppföljning

Tabell 1. Fördelning efter kön

	Frekvens	Procentandel
Man	198	58,2
Kvinna	136	40,0
Summa	334	98,2

Tabell 2 Fördelning efter ålder

	Frekvens	Procentandel
-29 år	63	18,5
30-39 år	69	20,3
40-49 år	61	17,9
50-59 år	71	20,9
60-69 år	52	15,3
70-79 år	21	6,2
80 + år	1	0,3
Summa	338	99,4

Av tabellerna 1-2 framgår att andelen män i undersökningen är knappt 60 % och kvinnorna 40 %. Åldersmässigt är fördelningen i respektive intervall relativt jämnt upp till 60 år varefter det sjunker. Åldersgruppen 70-80 + utgör endast 6,5 % av de svarande.

Tabell 3 Semester/aktiviteter totalt

	Frekvens	Procentandel
Ja	295	86,8
Nej	40	11,8
Summa	335	98,5

Totalt har knappt 87 % varit på eller deltagit i semester/aktivitet. Drygt 11 % har inte varit på eller deltagit i semester/aktivitet.

Orsaker till att man inte varit på semester/deltagit i aktivitet.

I flera fall anges att den boende spenderat/spenderar mycket tid med anhöriga/familjen och/eller pojk- respektive flickvän. En del väljer att själv ordna med semester/aktiviteter. Den enskildes fysiska och psykiska hälsa är i flera fall en begränsande faktor. Det är inte ovanligt att boende avböjer resor som innebär övernattnin. Vissa boende vill inte åka på aktiviteter anordnade av boendet. Små ekonomiska omständigheter är också vanligt som orsak till att man tackar nej till olika erbjudanden. Oavsett orsak till att man tackar nej framgår det av materialet att man erbjuds flera alternativ till semester/aktiviteter. Det framgår också av kommentarerna att personalen arbetar mycket med motivation att delta.

Tabell 4 Semester/aktivitet fördelat på ålder. Frekvenser med procentandel inom parentes

Ålder	Ja	Nej	Summa
-29 år	57 (90,5)	6 (9,5)	63 (100)
30-39 år	58 (85,3)	10 (14,7)	68 (100)
40-49 år	53 (88,3)	7 (11,7)	60 (100)
50-59 år	62 (88,6)	8 (11,4)	70 (100)
60-69 år	43 (84,3)	8 (15,7)	51 (100)
70-79 år	20 (95,2)	1 (4,8)	21 (100)
80 + år	1 (100)	0	1 (100)
Summa	294 (88,0)	40 (12,0)	334 (100)

Tabellen visar små variationer mellan olika åldrar i förhållande till semester/aktivitet. Tittar man på antalet dagar så är det 67 personer av 294 som fått 1-4 dagar semester/aktivitet. Resterande 227 har fått 5 dagar eller mer.

Tabell 5 Typ av semester/aktivitet fördelat på ålder i procent

Ålder	Semester %	Kulturev . %	Läger %	Kryssning %	Anhörig - besök %	Dagsut - flykt %	Flerdag Övernat t %
-29 år	90,5	38,1	7,9	20,6	1,6	74,6	44,4
30-39 år	85,3	34,8	5,8	31,9	4,3	73,9	46,4
40-49 år	88,3	37,7	4,9	26,2	3,3	67,2	60,7
50-59 år	88,6	42,3	5,6	26,8	18,3	76,1	42,3

60-69 år	84,3	50,0	0,0	21,2	7,7	71,2	44,2
70-79 år	95,2	52,4	0,0	33,3	4,8	66,7	42,9
80 + år	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0
Summa	88,0	40,8	4,7	26,0	7,1	72,5	47,3

Störst variation visar andelen anhörigbesök för åldersgruppen 50-59 år och flerdagarsresa med övernattnig för gruppen 40-49 år. I åldersgrupperna över 60 år har ingen deltagit i lägerverksamhet. I övrigt är det relativt små skillnader.

Tabell 6 Typ av semester/aktivitet fördelat på kön i procent

Kön	Semester %	Kulturev. %	Läger %	Kryssning %	Anhörigbesök %	Dagsutflykt %	Flerdag Övernattn %
Män	85	42	5	25	8	70	42
Kvinnor	93	38	4	27	5	78	54
Totalt	88	37	6	26	7	73	47

Totalt sett har 88 % av de boende deltagit i någon form av semester/aktivitet. En något högre andel kvinnor har deltagit i semester/aktivitet. Kvinnorna har också gjort fler dagsutflykter och resor/aktiviteter med övernattnig än männen. Inom övriga kategorier är det små skillnader.

Den vanligast förekommande aktiviteten är dagsutflykt vilket 73 % av de boende deltagit i. Nästan hälften av de boende, 47 %, har varit på flerdagars resa med övernattnig. Kulturevenemang har 37 % varit med om. En fjärdedel av de svarande har varit på kryssning. Minst vanligt är att man varit på läger 6 % och besök hos anhörig 7 %.

Medföljande personal

Vid merparten av ovanstående semester/aktivitetskategorier medföljer personal i mycket hög utsträckning. För kultur, kryssning, och alla typer av dagsutflykter/resor med övernattnig är personalnärvaron i princip 100 %. Vid besök hos anhöriga är personal med i hälften av fallen. Lägst personalmedverkan, en fjärdedel, är vid lägerverksamhet.

Bedömning

De avtal som finns avseende bostäder med särskild service för personer med utvecklingsstörning syftar till att boende i samma utsträckning som andra människor ska ges möjlighet till aktivering, delta i fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter. I avtalen anges att ”/enheten svarar för/ efter önskemål från de boende medverka vid semesterresa/aktivitet minst fem dagar/år”. Den här undersökningen försöker fånga in vilken mån den rätten tillgodoses.

Av undersökningen framkommer att knappt 87 % deltagit i semester/aktivitet. Åldersmässigt är det relativt små skillnader i deltagandet upp till 60-årsåldern varefter det sjunker. Att deltagandet sjunker med stigande ålder torde ha helt naturliga orsaker. Det finns också en viss skillnad mellan kvinnor och män där kvinnorna i något högre utsträckning har deltagit i semester/aktivitet.

Cirka 12 % har inte deltagit i semester/aktivitet. Skälen till utebliven semester/aktivitet anges i fritextsvaren ha bland annat ekonomiska, hälsomässiga och sociala förtecken. Då undersökningen inte svarar på i vilken mån den enskildes önskemål blivit tillgodosedda kan vi inte med säkerhet säga i vilken mån även detta är ett skäl till utebliven semester/aktivitet.

Vi vet heller inte för var och en av de 12 % som inte deltagit i semester/aktivitet hur deras liv ser ut i övrigt. De särskilda boendena ska ju löpande anordna och stötta olika typer av aktiviteter/fritidsverksamheter och enkäten medgav tolkningsutrymme vid ifyllandet.

I vilken mån resultatet av undersökningen, det vill säga att 87 % varit på någon form av semesterresa/aktivitet, är tillfredställande eller inte är svårt att säga. Resultatet behöver diskuteras i olika forum t.ex. verksamhetsråd och i samråd med de berörda verksamheterna, socialkontoret och omsorgskontoret.

Den nu genomförda undersökningen kan vara ett underlag för framtida utvecklingsarbete ute i verksamheterna och kan också användas vid framtida uppföljningar.

Björn Skoog
planeringsledare